KREDIT-MODUL TIZIMIDA MILLIY HUNARMANDCHILIKNI O‘QITISH METODIKASI

Turdikulova Sevara Abdumo’minovna
Qo’qon davlat universiteti mustaqil tadqiqotchisi.

Annotatsiya
Mazkur tezisda kredit-modul tizimi sharoitida milliy hunarmandchilikni o‘qitish metodikasining nazariy va amaliy asoslari tahlil qilinadi. Tadqiqotda ta’limning kompetensiyaviy modeli, mustaqil ta’lim ulushining ortishi va amaliy faoliyatga yo‘naltirilgan o‘quv jarayonining milliy hunarmandchilikni o‘zlashtirishga ta’siri o‘rganilgan. Natijalar kredit-modul tizimi talabalarda kasbiy kompetensiyalar, ijodiy fikrlash va amaliy tayyorgarlikni rivojlantirishda samarali pedagogik mexanizm ekanligini ko‘rsatadi.
Kalit so‘zlar: *kredit-modul tizimi, milliy hunarmandchilik, o‘qitish metodikasi, kompetensiyaviy yondashuv, modul ta’limi, kasbiy sifatlar, mustaqil ta’lim, amaliy kompetensiya.*

KIRISH

Oliy ta’lim tizimining transformatsiyalanishi natijasida ta’lim mazmunini qayta ko‘rib chiqish, o‘quv jarayonini natijaga yo‘naltirish va talabaning mustaqil faoliyatini kuchaytirish zarurati yuzaga kelmoqda. Kredit-modul tizimi aynan shu ehtiyojdan kelib chiqib shakllangan bo‘lib, bugungi kunda amaliy fanlarni o‘qitishda samaradorlikni oshirish vositalaridan biri sifatida qaralmoqda. Milliy hunarmandchilik esa nafaqat kasbiy tayyorgarlik, balki madaniy merosni avlodlarga uzatish, estetik tafakkur va mehnat madaniyatini rivojlantirishga xizmat qiladigan ta’lim yo‘nalishi hisoblanadi.

Shu sababli kredit-modul tizimi asosida milliy hunarmandchilikni o‘qitish metodikasini ishlab chiqish zamonaviy pedagogikaning dolzarb ilmiy yo‘nalishlaridan biri sifatida namoyon bo‘lmoqda.

Mazkur tadqiqot kredit-modul tizimi sharoitida milliy hunarmandchilikni o‘qitishning metodik modelini takomillashtirishga qaratilgan. Tadqiqotning mazmuni hunarmandchilik fanlarini o‘qitishda nazariy bilim, amaliy faoliyat, mustaqil ta’lim va baholash mexanizmlarini yagona pedagogik tizimga integratsiyalashdan iborat.

Mazkur yondashuvda o‘quv jarayoni kredit birliklari asosida rejalashtiriladi, har bir modul yakunida aniq o‘quv natijalari belgilanadi va talabaning egallagan kompetensiyasi baholanadi. Natijada hunarmandchilik faqat mahsulot yaratish faoliyati emas, balki tahlil qilish, loyihalash va ijodiy qaror qabul qilish ko‘nikmalarini rivojlantiruvchi ta’lim vositasiga aylanadi.

So‘nggi yillarda ta’lim tizimida amaliy kompetensiyalarni shakllantirish masalasi ustuvor yo‘nalishga aylandi. Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, an’anaviy ta’lim modelida o‘quv vaqtining katta qismi nazariy mashg‘ulotlarga ajratilgan bo‘lsa, kredit-modul tizimida talabaning mustaqil va amaliy faoliyati ulushi sezilarli darajada ortadi. Xalqaro ta’lim amaliyotida talaba yuklamasining taxminan 40–60 foizi mustaqil o‘qish va amaliy topshiriqlarga yo‘naltirilishi ta’lim natijadorligini oshiruvchi omil sifatida baholanadi.

Milliy hunarmandchilikni o‘qitishda ham ushbu yondashuv muhim hisoblanadi. Chunki hunarmandchilikni o‘zlashtirish faqat nazariy bilim bilan emas, balki takroriy amaliy mashqlar, ijodiy izlanish va individual tajriba orqali shakllanadi. Bundan tashqari, globallashuv jarayonida milliy hunarmandchilik an’analarini zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida saqlash va rivojlantirish ehtiyoji ortib bormoqda.

Tadqiqotning maqsadi — kredit-modul tizimi asosida milliy hunarmandchilikni o‘qitish metodikasini ishlab chiqish va uning bo‘lajak mutaxassislarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishdagi samaradorligini ilmiy asoslashdan iborat.

Maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar belgilandi:

- kredit-modul tizimining pedagogik imkoniyatlarini tahlil qilish;
- milliy hunarmandchilikni o‘qitishning amaldagi holatini o‘rganish;
- modul asosidagi amaliy topshiriqlar tizimini ishlab chiqish;
- baholash mezonlarini kompetensiyaga yo‘naltirilgan shaklda takomillashtirish.

Tadqiqotda kompleks ilmiy metodlardan foydalanildi:

- **nazariy tahlil** — ilmiy adabiyotlar va pedagogik manbalarni o‘rganish;
- **qiyosiy tahlil** — an’anaviy va kredit-modul tizimi natijalarini taqqoslash;
- **pedagogik kuzatish** — talabalarning amaliy faoliyatini monitoring qilish;
- **so‘rovnoma va suhbat** — ta’lim ishtirokchilarining fikrlarini aniqlash;
- **modellashtirish** — kredit-modul asosidagi o‘qitish metodikasini loyihalash.

Mazkur metodlar o‘quv jarayonining mazmuniy va tashkiliy jihatlarini chuqur tahlil qilish imkonini berdi.

Tadqiqot natijalari kredit-modul tizimida tashkil etilgan hunarmandchilik ta’limi bir qator ijobiy pedagogik natijalarni yuzaga chiqarishini ko‘rsatdi.

Birinchidan, modul asosidagi o‘quv topshiriqlari talabalarning amaliy faoliyatga jalb etilish darajasini oshirdi va mustaqil ishlash ko‘nikmasini shakllantirdi.

Ikkinchidan, ustoz–shogird tamoyili bilan loyiha metodining integratsiyasi ijodiy faoliyatning barqaror rivojlanishiga xizmat qildi.

Uchinchidan, elektron portfolio, bosqichli nazorat va mezonli baholash tizimi talabaning individual rivojlanish dinamikasini aniqlash imkonini berdi.

Shuningdek, amaliy mashg‘ulotlarga yo‘naltirilgan modul yondashuvi o‘quv natijalarining sifat ko‘rsatkichlarini oshirish va kasbiy tayyorgarlikni chuqurlashtirishga xizmat qilishi aniqlandi.

Tadqiqotning ilmiy ahamiyati kredit-modul tizimida milliy hunarmandchilikni o‘qitishning metodik modelini taklif etgani va kompetensiyaviy yondashuv asosida pedagogik mexanizmlarni tizimlashtirgani bilan belgilanadi.

Amaliy ahamiyati esa ishlab chiqilgan metodik tavsiyalar, modul topshiriqlari, amaliy mashg‘ulot ssenariylari va baholash mezonlaridan texnologiya ta’limi yo‘nalishidagi oliy ta’lim muassasalarida foydalanish imkoniyati mavjudligi bilan izohlanadi. Ushbu yondashuv ta’lim sifatini oshirish, talabalarni mehnat bozoriga mos tayyorlash hamda milliy hunarmandchilikning uzviy davomiyligini ta’minlashga xizmat qiladi.

Kredit-modul tizimi milliy hunarmandchilikni o‘qitish metodikasini yangi bosqichga olib chiqadigan pedagogik model sifatida namoyon bo‘lmoqda. Mazkur

tizim nazariya va amaliyotni integratsiyalash, talabaning mustaqil faoliyatini kuchaytirish hamda kasbiy kompetensiyalarni bosqichma-bosqich shakllantirish imkonini beradi. Natijada milliy hunarmandchilik ta’limi an’anaviy o‘qitish doirasidan chiqib, innovatsion, kompetensiyaga yo‘naltirilgan va barqaror rivojlanishga xizmat qiluvchi ta’lim shakliga aylanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

[1] Avliyakulov N.X. *Pedagogik texnologiyalar*. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2012. – 320 b.

[2] Azizxo‘jayeva N.N. *Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat*. – Toshkent: O‘zbekiston yozuvchilar uyushmasi nashriyoti, 2006. – 192 b.

[3] Ishmuhamedov R.J., Abduqodirov A.A., Pardaev A.X. *Ta’limda innovatsion texnologiyalar*. – Toshkent: Iste’dod, 2014. – 279 b.

[4] Muslimov N.A. *Kasb ta’limi o‘qituvchilarining kasbiy kompetentligini shakllantirish texnologiyasi*. – Toshkent: Fan, 2013. – 284 b.

[5] O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining oliy ta’limda kredit-modul tizimini joriy etish bo‘yicha me’yoriy hujjatlari. – Toshkent, 2020.

[6] O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining oliy ta’lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi to‘g‘risidagi Farmoni. – Toshkent, 2019.